

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Elišky Cihlářové a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **Ing. J. H.**, zastoupen JUDr. Ivanou Jelínkovou, advokátkou se sídlem Božetěchova 36, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo financí**, se sídlem Letenská 15, Praha 1, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2007, č. j. 7 Ca 160/2005 – 80,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2007, č. j. 7 Ca 160/2005 – 80, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením Městského soudu v Praze ze dne 21. 12. 2007, č. j. 7 Ca 160/2005 – 80, byla odmítnuta žaloba podaná žalobcem (dále jen „stěžovatel“) na nečinnost Ministerstva financí (dále jen ministerstvo), kterou se domáhal vydání rozsudku, kterým by ministerstvu byla uložena povinnost vydat rozhodnutí o žádosti stěžovatele ze dne 23. 9. 2004 ve věci odškodnění za majetek zanechaný na bývalé Podkarpatské Rusi jeho matkou B. H. Městský soud v odůvodnění napadeného usnesení uvedl, že tato žádost nebyla přihláškou podle § 2 vyhlášky č. 159/1959 Sb., a proto ministerstvo nemohlo řízení zahájit. Dále se ztotožnil s názorem ministerstva, že ve věci bylo již jednou rozhodnuto a na základě této argumentace neexistuje jeho povinnost nové rozhodnutí vydat. Absence pravomoci soudu je neodstranitelným nedostatkem podmínek řízení, pro který městský soud žalobu podle § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. odmítl.

Proti tomuto usnesení podal stěžovatel v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V kasační stížnosti poukázal zejména na případný rozpor mezi vnitrostátním právem a mezinárodním závazkem, dále to, že odškodnění nebylo úplné, neboť nebylo rozhodnuto o celém předmětu a také že stát omezil rozsah náhrad, ačkoliv v mezinárodní smlouvě se SSSR uplatnil plnou hodnotu. Připojil také informace o rozsudku Evropského soudu pro lidská práva, který se týkal obdobné situace.

Vzhledem k výše uvedenému navrhl, aby napadené usnesení bylo zrušeno a věc byla vrácena městskému soud k dalšímu řízení.

Ministerstvo ve vyjádření ke kasační stížnosti reagovalo na jednotlivé stížní námitky týkající se odškodnění za majetek zanechaný na Zakarpatské Ukrajině matkou stěžovatele. K námitce, že nebylo rozhodnuto o celém předmětu řízení poukázalo na to, že B. H. písemně vyslovila souhlas s navrhovanou výší náhrady a tím byly všechny její nároky vypořádány. Vzhledem ke skutečnosti, že stěžovatel v kasační stížnosti neuvedl žádná další či nová tvrzení pro toto řízení, navrhlo ministerstvo, aby kasační stížnost byla v plném rozsahu zamítnuta.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti a přitom shledal vadu uvedenou v odstavci 3, k níž musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v žalobě označil 32 osob jako „osoby zúčastněné na řízení“ a tento seznam byl v průběhu řízení několikrát doplněn o další osoby tzv. „vedlejších účastníků“, které byly ve stejném nebo obdobném postavení jako stěžovatel. Městský soud těmto osobám zaslal vyrozuměním o probíhajícím řízení, poučil je o jejich právech vyplývajících z ustanovení § 34 odst. 3 s. ř. s. a zároveň je vyzval, aby sdělily, zda chtějí uplatňovat práva ve smyslu odst. 3 citovaného ustanovení. Tyto osoby na výzvu reagovaly kladně.

Podle ustanovení § 34 odst. 1 s. ř. s. jsou osobami zúčastněnými na řízení osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.

Z citovaného ustanovení vyplývá, že osoby zúčastněné na řízení musí splňovat materiální požadavky, tj. že by byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním, resp. nevydáním, rozhodnutí. Je nutné, aby tyto osoby byly předmětným rozhodnutím skutečně přímo dotčeny a nestačí, aby se jednalo např. jen o nepřímé ovlivnění jejich práv. Kromě materiální stránky musí osoby zúčastněné na řízení splňovat i podmínky formální. To znamená, že musí příslušnému soudu ve stanovené lhůtě výslovně oznámit, že chtějí svá práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.

Ze soudního spisu ovšem není zřejmé, zda, popř. jakým způsobem, městský soud s těmi osobami dále jednal a zda vůbec posuzoval, zda tyto osoby splňují náležitosti osob zúčastněných na řízení po materiální stránce, tzn., zda mohly být vydáním, respektive nevydáním, napadeného správního rozhodnutí přímo dotčeny na svých právech či povinnostech.

V této souvislosti lze poukázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 6. 2003, č. j. 5 A 31/2001 - 42 (publikované ve Sbírce rozhodnutí NSS podle č. 33/2003), v němž byl vysloven právní názor, že „Osobou zúčastněnou na řízení podle § 34 odst. 1 s. ř. s. může být pouze ten, kdo byl přímo dotčen ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ten, kdo může být přímo dotčen jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu. Domáhá-li se postavení osoby zúčastněné na řízení jiná osoba s odůvodněním, že v dalším soudním řízení proti témuž žalovanému napadá podobné rozhodnutí jí se týkající a obě věci mají shodný právní základ, není materiální podmínka podle citovaného ustanovení splněna a správní soud vysloví, že taková osoba není osobou zúčastněnou na řízení.“ Rovněž Ústavní soud se danou problematikou

zabýval ve svém rozhodnutí ze dne 15. 7. 2005, sp. zn. I ÚS 60/2005, v němž vyslovil, že „Pokud procesní předpis přiznává určité osobě postavení účastníka řízení či osoby zúčastněné na řízení (§§ 33, 34 s. ř. s.), je povinností soudu s touto osobou jednat jako s účastníkem či osobou zúčastněnou až do okamžiku, kdy jí bude právně relevantním způsobem sděleno (např. usnesením § 34 odst. 4 s. ř. s.), že jí takové procesní postavení nepřísluší. Jakýkoliv jiný postup soudu, zejména, kdy je účastník či osoba zúčastněná na řízení soudem ignorována, stojí v rozporu s principem fair procesu a právního státu.“

Městský soud však v dané věci rozhodl, aniž si ujasnil okruh osob, která mohou v řízení uplatňovat svá práva, ať už procesní či hmotná. Toto jeho pochybení se pak projevilo i v písemném vyhotovení napadeného usnesení, v němž sice v záhlaví osoby zúčastněné na řízení neuvedl, ale přitom ve výroku III. rozhodl o právu na náhradu nákladů řízení osob zúčastněných na řízení. Z napadeného usnesení tak není vůbec zřejmé, s kým jako s osobou zúčastněnou na řízení jednal a ve vztahu ke komu rozhodoval o nákladech řízení. Navíc v usnesení založeném ve spise na čl. 80 není výrok o nepřiznání práva na náhradu nákladů osobám zúčastněným na řízení ani odůvodněn.

S ohledem na výše uvedené Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že řízení u městského soudu mělo vady, které mohly mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a proto napadené usnesení zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první před středníkem s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 1 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem, který je vysloven v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne městský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 26. listopadu 2008

JUDr. Eliška Cihlářová
předsedkyně senátu